

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Naudan kystikerkoosi Suomessa - etsimmekö olematonta?

Terhi Järvelä & Petra Pasonen
Riskinarvioinnin yksikkö

Ruokaviraston tiedepäivä

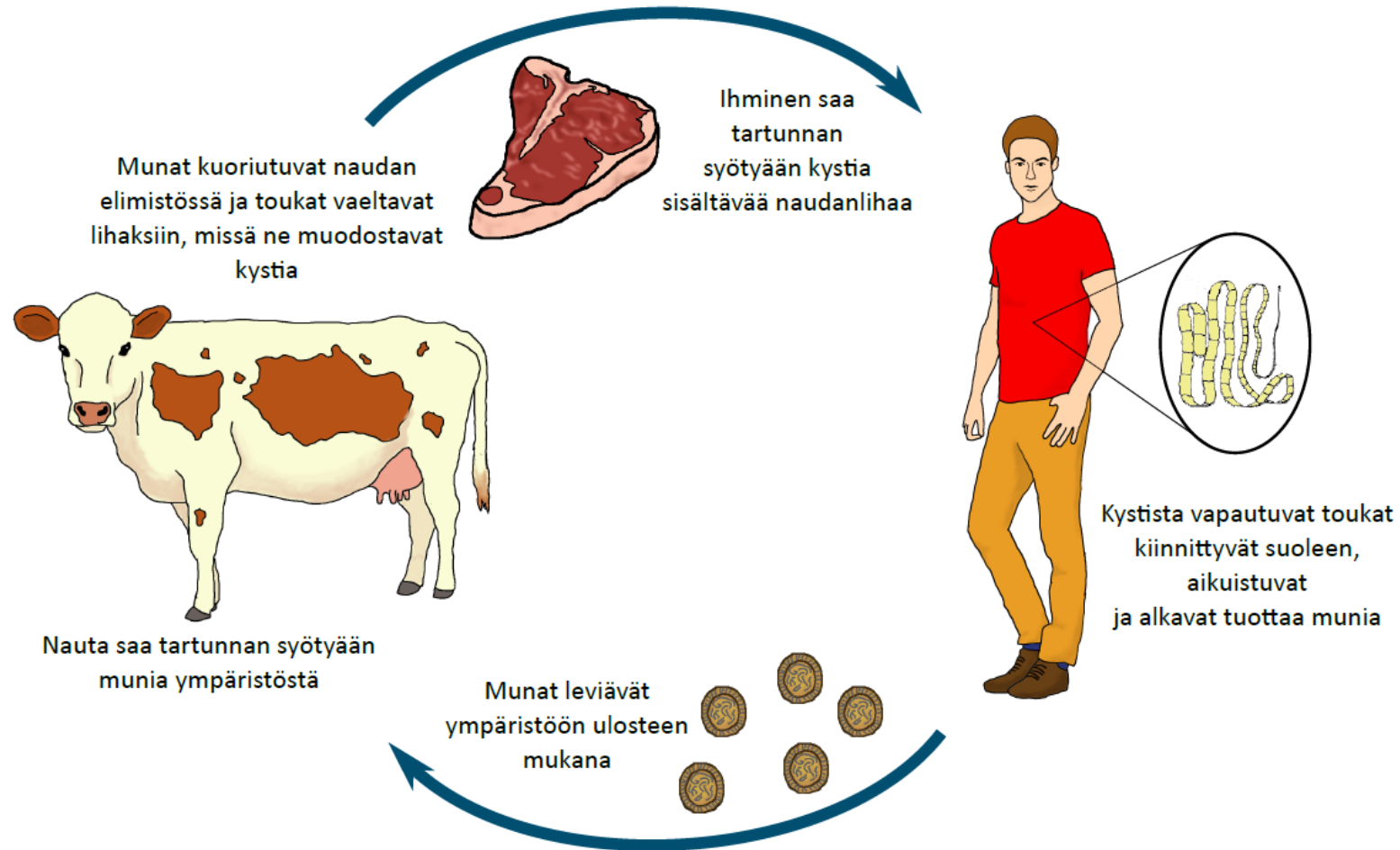
23.11.2022

Mikä on naudan kystikerkoosi?

- *Taenia saginata*, ihmisen kapea väkäsetön heisimato, on ihmisen loinen
  - väli-isäntänä nauta
- *T. saginata* esiintyvyys nautoilla Länsi-Euroopassa lihantarkastuslöydösten perusteella 0,0002–7,82 %
  - Suomen kystikerkoositapaukset 1996 ja 2002 (vahva epäily)
- Kystikerkoosi todetaan lihantarkastuksessa poski- ja sydänlihasviilloin
  - Menetelmän herkkyys vähäinen
- Suomessa ihmisillä diagnosoidaan vuosittain muutamia tapauksia, pääosin ulkomaista alkuperää

T. Saginata -heisimadon elämäncierto

Hankkeen tausta

Komission täytäntöönpanoasetus (EU)2019/627

30 artikla

Kystikerkoosin virallista valvontaa koskevat käytännön järjestelyt kotieläiminä pidettävien nautaeläinten ja Suidae-heimoon kuuluvien eläinten post mortem -tarkastuksen aikana

”Edellä 19 artiklassa tarkoitettujen nautaeläinten osalta toimivaltaiset viranomaiset voivat päättää, ettei puremalihasten viiltäminen post mortem -tarkastuksessa ole pakollista, jos:

- a) käytetään erityistä serologista koetta;*
- b) eläimet on kasvatettu virallisesti kystikerkoosista vapaaksi todetulla alkuperätilalla; tai*
- c) direktiivin 2003/99/EY 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti kertomuksiin sisältyvien tietojen perusteella esiintyvyys alkuperäpopulaatiossa tai selkeästi määritellyssä alapopulaatiossa on pienempi kuin yksi miljoonasta, esiintyvyys on osoitettu 95 prosentin varmuudella taikka viimeisten viiden vuoden aikana (tai kahden vuoden aikana, jos tämä on perusteltua toimivaltaisten viranomaisten riskianalyysin perusteella) teurastetuissa eläimissä ei ole havaittu yhtään tapausta.”*

Hankkeen tavoitteet

Tutkia, täyttyvätkö komission antamat ehdot Suomessa niin, että poskilihasten viiltelystä voitaisiin luopua.

1. Arvioitiin ihmisten altistumista *T. saginata* -heisimadolle Suomessa
  - Nykyinen lihantarkastus
  - Yksinkertaistettu lihantarkastus
2. Arvioitiin *T. saginata* -heisimadon esiintyvyyttä suomalaisissa teurasnaudoissa
3. Kartoitettiin ihmisten ja nautojen taudille altistavia tekijöitä
4. Lisäkoulutusta *T. saginata* -heisimadosta naudanlihassa lihantarkastushenkilökunnalle

Näytteenotto

- Paljon laiduntavista karjoista
- Vanhoista lypsykarjan edustajista
- Näyte: pala poskilihasta ja sydäntä
- Näytteet analysoitu Ruokaviraston Oulun laboratoriossa

T. saginata –heisimadon kysta naudan sydänlihaskudoksessa

©2008 SESC, Bovine cysticercosis.

<http://www.cresa.cat/blogs/sesc/cisticercosi-bovina/?lang=en>

Vuonna 2020 ja 2021

- Yhteensä 796 näytettä
- Maidontuotanto 529
- Lihantuotanto 254
  - Ylämaankarja 163
- Epäilyyn perustuvia 3

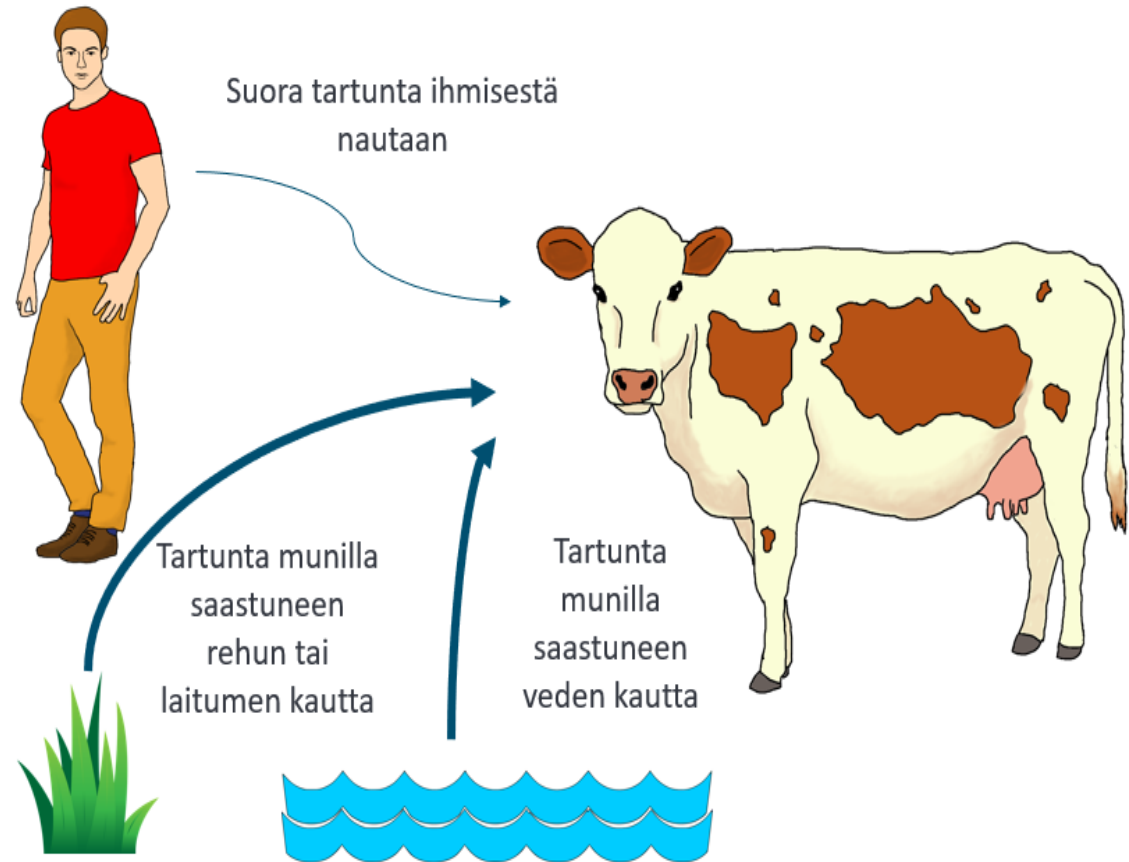
Kaikki näytteet negatiivisia kystikerkoosin osalta.

Altistavat tekijät naudan kystikerkoosille

- Henkilöhygienia
- Laidunnus
- Jätevesi ja -liete
- Rehu ja vesi
- Tuuli, linnut, hyönteiset

Ihmisen ja ympäristön aiheuttama tautipaine, altistusajan pituus, vastustuskyky, sukupuoli ja tuotantotyyppi.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Altistuksen arviointi

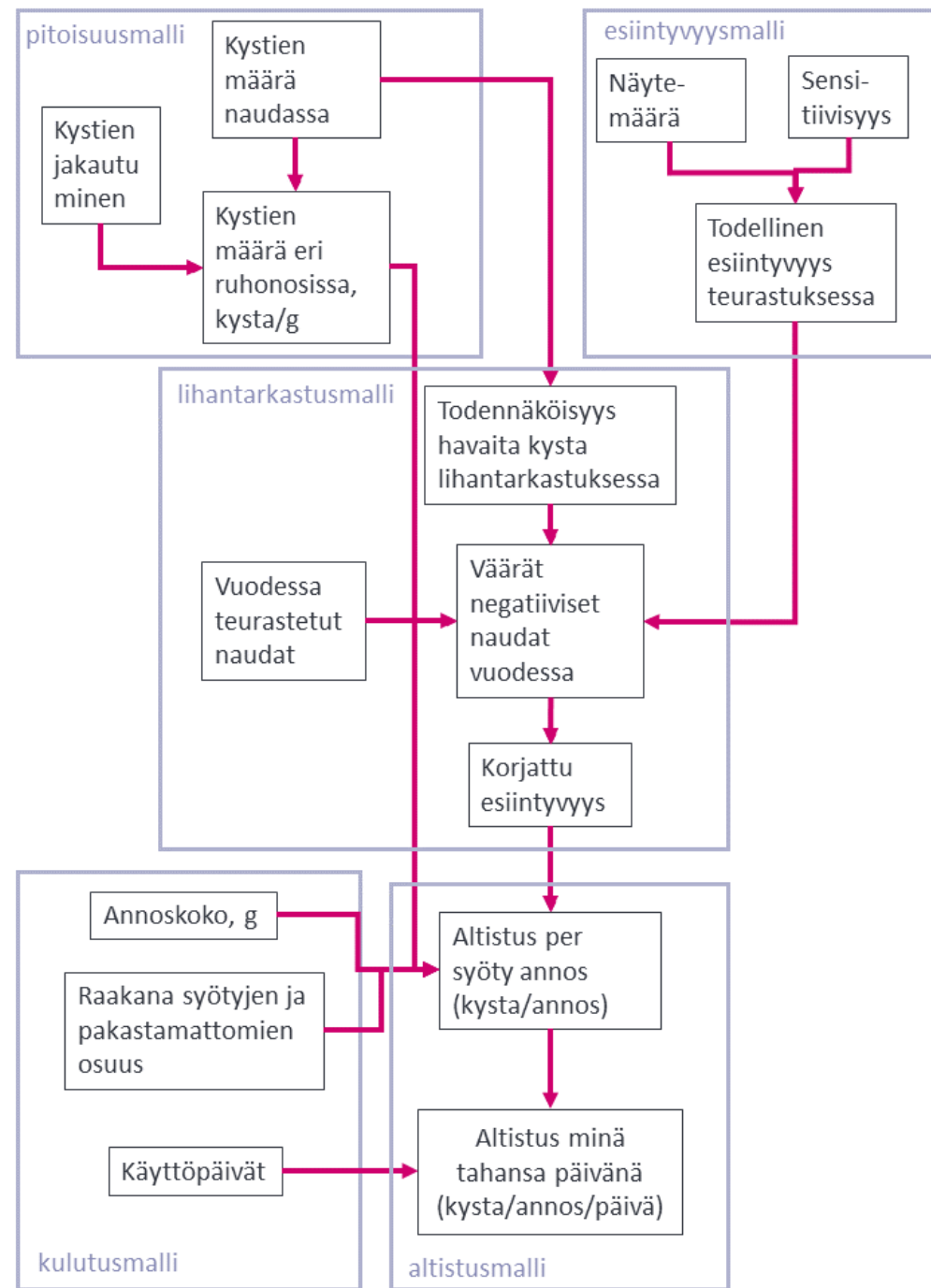

Altistuksen arviointi naudan kystikerkoosille

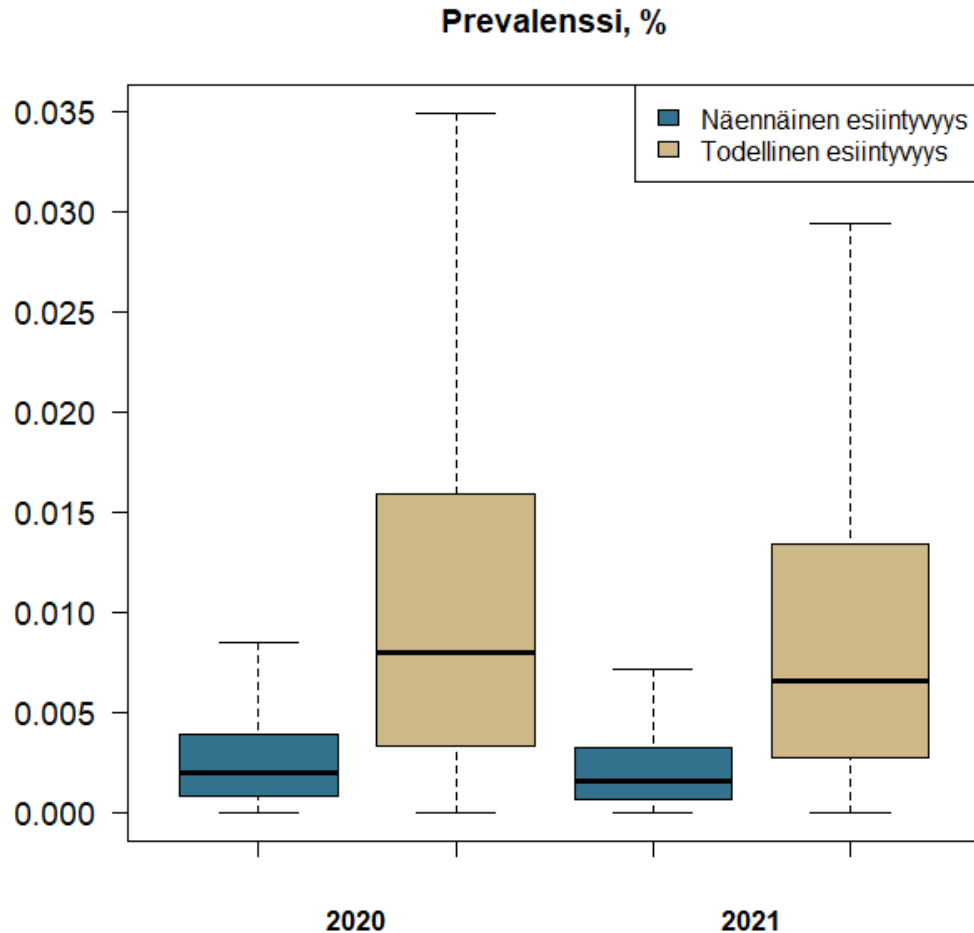
- Perustuu
  - Tutkimuksessa kerättyyn aineistoon → prevalenssi
  - Tanskalaiseen arvioon kystien määrästä naudassa (keskimäärin hieman alle neljä)
  - Ruoankäyttötietoihin EFSA:n ruoankäyttötietokannasta
    - Naudanliha
    - Naudanmaks
    - Naudansydän
  - Kirjallisuus/kyselytietoihin naudanlihan käsittelystä

Altistuksen arvioinnin toteutus

Esiintyvyys Suomessa

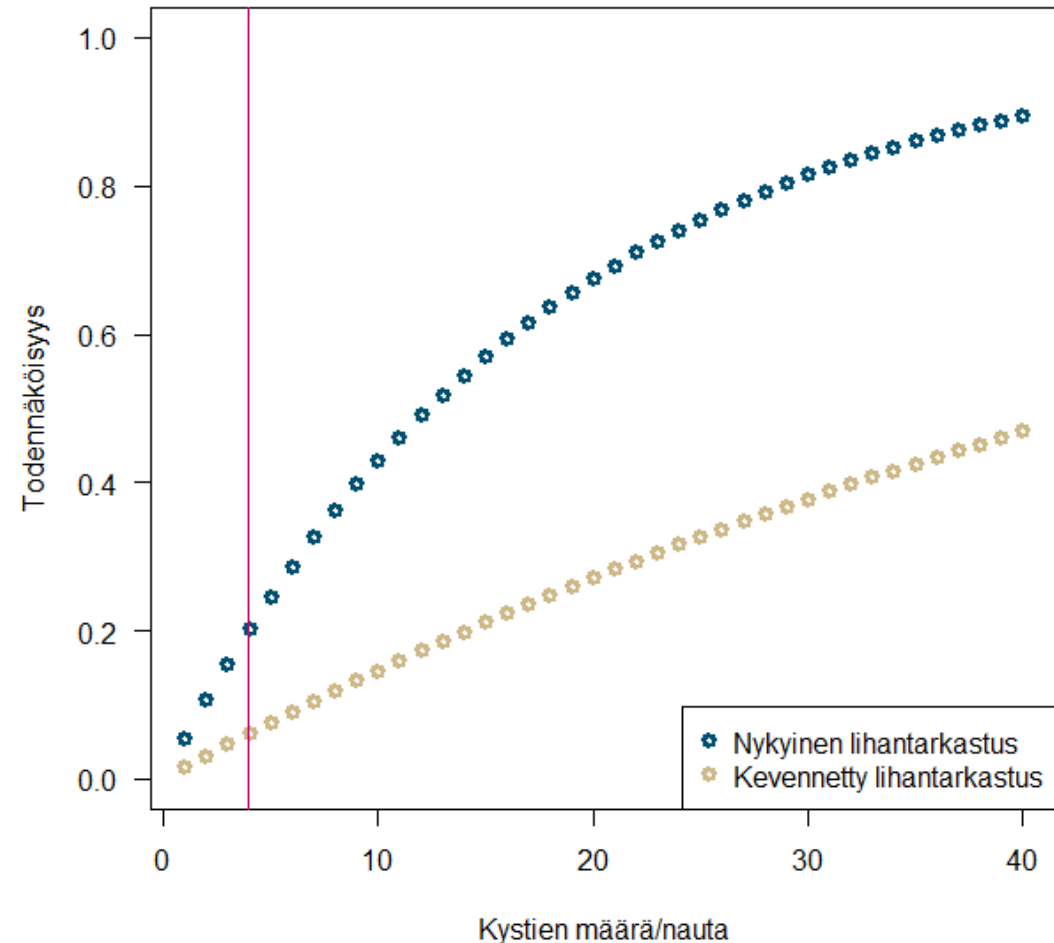

- Koko ajanjaksolla 2020–2021 esiintyvyys oli 0,004 % (mediaani, 95 % CrI 0,0001–0,02 %)

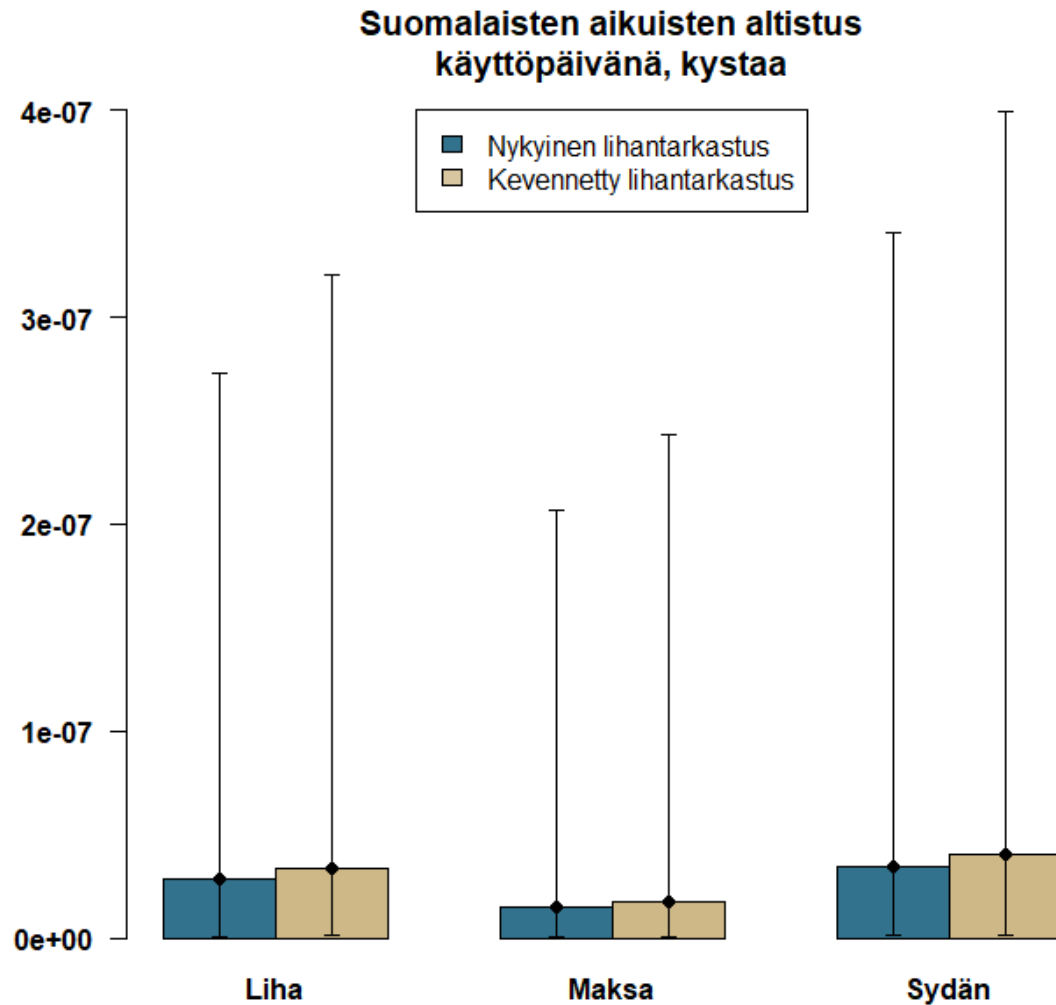
Lihantarkastuksen toimivuus

- Nykyisenlainen lihantarkastus löytää vain yhden viidestä *T. saginata* -positiivisesta naudasta
- Mallin mukaan Suomessa oli tutkimusajanjaksolla noin kolme *T. saginata* -positiivista nautaa
  - Näistä nykyinen lihantarkastus olisi löytänyt 0,6 ja
  - 2,4 olisivat olleet väärää negatiivisia
  - Ilman poskilihasten viiltelyä olisi löydetty 0,2 ja
  - 2,8 olisivat olleet väärää negatiivisia

Altistus käyttöpäivänä

- Käyttöpäiviä oli keskimääräisellä suomalaisella aikuisella naudan
  - Lihalle 87
  - Maksalle 5,3 ja
  - Sydämelle 6,7
- Annoksista kontaminoituneita
  - Liha 1/18 miljoonaa
  - Maksa 1/27 miljoonaa
  - Sydän 1/14 miljoonaa

Yhteenveto

- Naudan kystikerkoosi Suomessa on erittäin harvinainen
- Riskinarvioinnin perusteella poskilihasviilloista luopuminen ei aiheuttaisi merkittävää riskiä suomalaisille saada *T. saginata* –tartunta suomalaisesta naudanlihasta
  - Ruokaviraston päätös voimassa 1.10.22 alkaen: Nautaeläinten lihantarkastus – puremalihasten viiltäminen ja tutkimus

KIITOKSIA

Lihateollisuudelle,
Lihantarkastushenkilökunnalle

Ohjausryhmälle

Projektiryhmä

Lihantarkastusyksikkö:

- Mikko Turku
- Marjatta Rahkio
- Lea Uotinen

Riskinarvioinnin yksikkö:

- Pirkko Tuominen
- Suvi Joutsen
- Petra Pasonen
- Terhi Järvelä

Eläinterveystutkimuksen yksikkö,
parasitologia:

- Antti Oksanen
- Idalina Ukkola-Cavalcanti

Rahoitus: Maa- ja metsätalousministeriö, Ruokavirasto

Lisätietoa

- Ruokaviraston tutkimuksia 4/2022:
<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/julkaisut/julkaisut/riskiraportit/>
- Hanke Ruokaviraston nettisivuilla:
<https://www.ruokavirasto.fi/teemat/riskinarviointi/riskinarvioinnin-projektit/mikrobiologinen-elintarviketurvallisuus/kystikerkoosi-naudoissa--lihantarkastuksen-yksinkertaistaminen/>
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU)2019/627

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos

terhi.jarvela@ruokavirasto.fi

petra.pasonen@ruokavirasto.fi

Riskinarviointi – tutkittua ja riippumatonta tietoa päätöksenteon tueksi

Seuraa meitä Twitterissä: [@riskinarviointi](https://twitter.com/riskinarviointi)

Kotisivut: www.ruokavirasto.fi/riskinarviointi